

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE DEMOKRATİK YÖNETİM ANLAYIŞI

Yazar

Öğr. Gör. Ramazan ÖZTÜRK

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİNDE DEMOKRATİK YÖNETİM ANLAYIŞI

Yazar

Öğr. Gör. Ramazan ÖZTÜRK

ISBN: 978-625-382-301-6

E-ISBN: 978-625-382-352-8

DOI: 10.54637/vizetek.9786253823528

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap, basılı ve elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Temmuz, 2026

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık

Sertifika No: 47479

ÖN SÖZ¹

Demokrasinin okullarda tüm kural ve ilkeleriyle uygulanabilmesi, daha da önemlisi yaşamın doğal bir parçası hâline gelebilmesi için öğretmenlerin ve öğrencilerin hoşgörüyeye dayalı bir eğitim ortamında bir araya gelmeleri gerekmektedir. Bu sayede bireyler, davranışlarıyla demokrasiyi bir yaşam biçimi hâline getirebileceklerdir. Bu noktada öğretmenlere her konuda destek olacak ve onlara rehberlik edecek okul yöneticilerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Eğitim kurumlarında demokratik süreçlerin etkili bir şekilde işlerlik kazanabilmesi için okul yöneticileri ile öğretmenlerin iş birliği içerisinde çalışmaları büyük önem taşımaktadır. Demokratik bir eğitim ortamının oluşturulması ise eğitim kurumunda ortak bir demokrasi anlayışının benimsenmesi ve geliştirilmesiyle mümkün olacaktır.

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımlarından bahsedilmiştir. İkinci bölüm konuyla ilgili kuramsal görüş ve araştırmalara ayrılmıştır. Üçüncü bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgiler sunulmuştur. Dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar, beşinci bölümde ise tartışma, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde bilgi, deneyim ve değerli katkılarıyla bana yol gösteren, desteklerini her zaman hissettiren başta Emekli Dr. Öğr. Üyesi Haydar Durukan olmak üzere, üzerimde emeği bulunan tüm hocalarıma içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca eğitim hayatım boyunca gösterdikleri sınırsız sabır, sevgi, güven ve destekleriyle bana güç veren sevgili anneme, babama, kardeşlerime ve her zaman yanımda olan sevgili eşime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu kitabın, okul öncesi eğitim alanında çalışan araştırmacılara, eğitim yöneticilerine, öğretmenlere ve alana ilgi duyan tüm okurlara katkı sağlamasını temenni ederim.

¹ Bu eser, “Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Demokratik Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kısaltmalar Listesi

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Çev.	: Çeviren
X	: Aritmetik ortalama
%	: Yüzde
p	: Anlamlılık düzeyi
N	: Birey sayısı
Ss	: Standart sapma
Sd	: Standart hata
t	: T testi
F	: Fark
U	: Mann Whitney U
SPSS	: Statiscal Package for Social Sciences
Mdn	: Medyan
f	: Frekans
Ed.	: Editör
s.	: Sayfa
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
H. İ. E.	: Hizmet içi eğitim
Öğr.	: Öğretmen

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	5
Araştırmanın Önemi.....	6
Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	8
Araştırmanın Varsayımları	8
Tanımlar	8

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Okul Öncesi Eğitim ve Önemi.....	10
Okul öncesi eğitimin amaçları	11
Okul öncesi eğitimin temel ilkeleri.....	12
Okul öncesi eğitim kurumları	13
Demokrasi Olgusuna Genel Bir Bakış.....	14
Demokrasinin Önemi	18
Demokrasi ve Toplum	21
Demokrasi ve Eğitim	23
Demokrasi ve Yönetim	27
Eğitim Örgütünde Demokrasi	29
Okul Yöneticileri ve Demokrasi	33
Öğretmenler ve Demokrasi	35
Okul Öncesi Eğitim ve Demokrasi.....	38
Demokratik Tutum ve Davranış	39
Demokratik Tutum ve Davranışlarla İlgili Araştırmalar.....	42
Yurt içinde yapılan araştırmalar.....	42

Yurt dışında yapılan araştırmalar	52
---	----

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli.....	59
Evren ve Örneklem	59
Veri Toplama Aracı	61
Verilerin Toplanması	62
Verilerin Analizi	62

4. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Gösterdikleri Tutum ve Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorum	64
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının cinsiyet değişkeni açısından incelenmesi	74
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının görev yaptığı kurum değişkeni açısından incelenmesi	75
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının idari kıdem yılı değişkeni açısından değerlendirilmesi	76
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni açısından incelenmesi.....	77
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının branş değişkeni açısından incelenmesi.	78
Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarına İlişkin Bulgular ve Yorum	79
Okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarının hizmet içi eğitim alma durumu değişkeni açısından incelenmesi.....	91
Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına Ait Bulgular ve Yorum	92

4. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Tartışma	93
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde gösterdikleri tutum ve davranışlarına ilişkin sonuçların tartışılması	93
Okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim yöneticilerinin tutum ve davranışlarına ilişkin sonuçların tartışılması	98
Sonuç	103
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde gösterdikleri demokratik tutum ve davranışlarına ilişkin görüşlerinin sonuçları	103
Okul öncesi öğretmenlerine göre okul öncesi eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde gösterdikleri demokratik tutum ve davranışlarına yönelik görüşlerinin sonuçları	103
Okul öncesi eğitim yöneticilerinin okul yönetiminde gösterdikleri demokratik tutum ve davranışları açısından yönetici ve öğretmen görüşlerinin sonuçları	104
Öneriler	104
Kaynaklar	105

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Demografik Özellikleri.....	60
Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	61
Tablo 3. Ölçme Aracının Derecelendirme Anahtarı	63
Tablo 4 Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Okul Yönetiminde Gösterdikleri Tutum ve Davranışlarına Yönelik Görüşleri.....	64
Tablo 5. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Cinsiyete Göre İncelenmesi.....	75
Tablo 6. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Görev Yaptığı Kuruma Göre İncelenmesi	76
Tablo 7. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının İdari Kıdem Yılına Göre İncelenmesi	77
Tablo 8. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre İncelenmesi	78
Tablo 9. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Branşa Göre İncelenmesi	79
Tablo 10. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Okul Öncesi Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi	80
Tablo 11. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi	88
Tablo 12. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Görev Yaptığı Kurum Açısından İncelenmesi	89
Tablo 13. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Kıdem Yılı Açısından İncelenmesi	90
Tablo 14. Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Okul Öncesi Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Açısından İncelenmesi	91
Tablo 15. Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Tutum ve Davranışlarının Yönetici ve Öğretmen Görüşleri Açısından Karşılaştırılması	92

1. BÖLÜM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına ve tanımlara yer verilmiştir.

Giriş

Okul öncesi dönem, çocuğun eğitimi konusunda temel teşkil etmektedir. Bireyin okul öncesi dönemde almış olduğu eğitim, gelecek yıllarda alacağı eğitimi etkilemektedir. **Bu dönemde çocuk**, bilgi beceri kazanma açısından sürekli yeni şeyler öğrenmeye açıktır.

Okul öncesi eğitim dönemi, çocuğun dünyaya gözünü açtığı andan itibaren ilkokula başladığı yıllara kadar geçen zamanı kapsayan dönemdir. Bu dönem, çocuğun tüm gelişim alanlarının şekillendiği önemli ve kritik dönemdir (Başal, 2013). Bir başka deyişle, okul öncesi dönem, bireyin yaşamının tüm dönemlerini etkileyen bilişsel, dil, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarının desteklendiği aynı zamanda gelişimin en hızlı olduğu temel basamak olarak ifade edilen dönemdir (Azkeskin ve Güven, 2010).

Çocukların, bireysel özelliklerine ve gelişim düzeylerine uygun bütün gelişim alanlarının desteklenmesi, toplumun kültürel değerlerine uygun şekilde yönlendirilmesi, akıl yürütme gibi bilişsel süreçlerde onlara yardımcı olunması, kendilerini ifade etmelerini sağlayan ve öz denetim mekanizmalarını oluşturan sistemli, düzenli ve planlı bir eğitim süreci okul öncesi eğitim olarak tanımlanabilir (Yılmaz, 2003). Çocukların hayatlarının ilk yıllarını kapsayan bu dönemde kazandıkları bilgi ve beceriler ileriki yıllarını büyük oranda etkilemekle beraber onların başarıyı yakalamasını sağlayacaktır.

Bireyin doğuştan getirmiş olduğu gizil gücünü en iyi şekilde ortaya çıkarması ancak okul öncesi dönemde sağlanacak olan eğitimle mümkün olacaktır. Okul öncesi dönemde sağlanacak olan eğitim çocuğun ileriki dönemlerdeki gelişimini de bu manada olumlu veya olumsuz yönde etkileyecektir. Okul öncesi eğitim çocuğun sadece kendisinin gelişimini sağlamakla birlikte onu toplum hayatına hazırlayarak bir birey olmasının farkına varmasında etkili olacaktır. Bu sayede okul öncesi eğitim hem bireyin